

מרחשוון

חזל החודש: עקרב | שבט החודש: נפתלי | אבן החושן של החודש: שבו

השם מרחשוון הוא ככל הנראה שיבוש של השם הבבלי "וֶרְח־שֶׁמֶן", כלומר החודש (הֶיֶרַח) השמיני, ואמנם לפי שיטת המקרא, מרחשוון הוא החודש השמיני או חודש השמן, מפני שבו חל מסיק הזיתים. יש הסוברים ששמו נובע מ"מֶרְפֶּשֶׁן", שמו של החודש השמיני בלוח הפרסי. בימי הביניים התחילו לקצר את שמו של מרחשוון ל"חשוון". אולי מפני שחשבו ש"מר" היא מעין פניית כבוד, והיא נראתה מיותרת.

שמות נוספים: בתנ"ך מכונה החודש "השמיני" על פי מקומו בסדר החודשים מניסן. בנביאים אנו מוצאים גם את השם "בול" (מלכים א ו, לח), הקשור אולי ליבול או למבול.

תפילה זו, שחיברה הרב מאיה ליבוביץ, מבוססת על סיפורה של האישה הגדולה משונם (מלכים ב' פרק ד). הסיפור מציג אישה עצמאית ודעתנית, המיטיבה לראות את הנולד. בהמשך הפרק אנו לומדים שהיא חשוכת-בנים. בזכות כישוריה ונדיבותה כלפי הנביא אלישע היא זוכה ללדת בן, וגם נס נעשה לה, והילד ניצל הודות ליוזמתה והתערבותה.⁴¹

כוונה למרחשוון

לוי נדע לראות ברכה גם בעול השגרה, שמחה גם ברגעים פשוטים, יופי גם במועקות היומיום, לוי נקבל את כל שמתגשם בנו כילדים השמחים בגשמים, לוי נהיה רבים כרכבות הטיפות, לוי נקבל את הריבוי למען נפְרָה.

הַקְדִּישִׁי מַחְשְׁבָה לְעֲלִיית קִיר קִטְנָה בְּהַשְׁמָרִי אֶת יְפֵי הַרְגָע הַזֶּה.
 וְהָא לָּהּ פְּנֵה שֶׁל קְדֻשָׁה שְׁתּוֹכְלִי לְשֵׁאף מִמֶּנָּה בְּיָמִים קָשִׁים
 כְּשֶׁם שְׂזַכְתָּה הַשּׁוֹנְמִית וְנַעֲשֶׂה לָּהּ נֶס כּוֹ תִזְכִּי אִתָּה.
 לֹא עַל הַנְּסִים הַגְּדוֹלִים בְּקִשְׁתָּ,
 גַּם בְּנֶס קָטָן שֶׁל יוֹם יוֹם וְהָא שְׂמִחָה גְּדוֹלָה.
 אָמוּ כּוֹ יְהִי רַצּוֹן.⁴⁰

בשערי מרחשוון

חודש מרחשוון הוא חודש של שגרה. אין בו חגים ומעטים בו האירועים המיוחדים. מרחשוון הוא הזדמנות לחגוג את השגרה הברוכה. השגרתיות של מרחשוון מוכרת לתלמידים ולסטודנטים, שאחרי חופשת הקיץ הארוכה ואחרי חגי תשרי נכנסים בו לעובי הקורה של הלימודים והיומיום. בחודש מרחשוון אני רוצה לשאול "שגרה זה רע"? שאלה הזכורה מפרסומת ישנה וחביבה. מרחשוון, שכל כולו כמעט שגרה, מספק לנו הזדמנות מצוינת להרהר בחיינו בעולם הזה, ובעיקר כיהודים החיים במדינת ישראל, ובשאלות הקשורות במהות חיינו כאן.

והנה מה שמזמין הפרק על חודש מרחשוון: עיון ראשון עוסק בשגרה ובמשמעות זרימת הזמן בחיינו, עיון שני מוקדש ליצירה של חגים חדשים, הלגיטימיות שלהם והצורך בהם. כבסיס לדיון יעמוד החג שחידש, או כלשון התנ"ך "בדא", ירבעם בן נבט. שני העיונים הבאים דנים בהכנסה של מועדים ללוח השנה היהודי-ישראלי ובהטמעתם. המועד האחד הוא יום הזיכרון לזכר יצחק רבין ("ב במרחשוון) והשני, להבדיל, הוא חג הסיגד, חגה של קהילת ביתא ישראל, קהילת יוצאי אתיופיה (כ"ט במרחשוון), מועד חדש בציבוריות הישראלית הכללית. בעיונים אלה אשאל מה מקומם של שני המועדים האלה ולאן הם עשויים להתפתח.

בחודש מרחשוון מתחילים לבקש על הגשמים, ולכן שירת החודש תעסוק בשירי גשם והתגשמות. כדוגמה נביא שני שירי גשם שכתבו נשים: "גשם בעתו" שכתבה תלמה אליגון-רוז ו"גשם" שכתבה אסתר ראב. שניהם משרטטים קשת רחבה של התייחסויות ישראליות לחיינו כאן על פני האדמה היפה והקשה. בתפילת החודש תבוא תפילה מיוחדת הנהוגה בקהילת ביתא ישראל בחג הסיגד.